

Ronald Reagan was een fantastische president

Door [Gastauteur](#) - 1 juni 2024

Geplaatst in [Koude Oorlog](#) - [Verenigde Staten](#)

Door Ton Appels*

Op 5 juni is het twintig jaar geleden dat Ronald Reagan overleed. Een mooie aanleiding om kort stil te staan bij wat hij als president heeft betekend en bereikt. En een mooie gelegenheid om een aantal wijdverbreide misvattingen aan de kaak te stellen; misvattingen die vaak hun oorsprong vinden in een ongekend maar typerend dedain vanuit linkse, (pseudo-) intellectuele hoek, en die tot op de dag van vandaag worden gekoesterd.

Tijdens de verkiezingsstrijd in 1980 werd hij door grote delen van de media en intelligentsia weggezet als een omhooggevallen B-acteur, dom, aartsconservatief en levensgevaarlijk. Zijn verleden en prestaties als vakbondsman in Hollywood (president van de *Screen Actors Guild*) en gouverneur van Californië (de grootste staat van de VS) werden gemakshalve vergeten.

Spectaculaire successen

Ook zijn jarenlange optredens in de jaren vijftig voor General Electric, waarvoor hij het land doorkruiste en zijn denkbeelden en debatteerkunst ontwikkelde, werden genegeerd. In die tijd evolueerde hij van progressieve democraat en bewonderaar van Roosevelt en de *New Deal* naar rechtse Republikein. Hij zag dat zelf anders: *'I didn't leave the Democratic Party, the party left me.'*

Ook zijn grootste tegenstanders en criticasters moeten erkennen dat onder zijn presidentschap en, als

Ronald Reagan was een fantastische president

gevolg daarvan in de jaren daarna, spectaculaire successen zijn gerealiseerd. Zijn felle anticommunistische opvattingen – de Sovjet-Unie als ‘evil empire’ – vertaalden zich in een ongekeerde expansie van de Amerikaanse strijdkrachten en steun aan anticommunistische bewegingen. Dit heeft ongetwijfeld een grote rol gespeeld bij het ineenstorten van de Sovjet-Unie en het einde aan de Russische overheersing van Oost-Europa (*‘Mr. Gorbachev, tear down this wall!’*, Berlijn, 12 juni 1987).

Ondanks zijn grote afkeer van deze tegenstander zag hij het belang en de noodzaak in van het bewaren van de vrede en het behouden van zo constructief mogelijke contacten. Dit manifesteerde zich vooral in initiatieven tot drastische vermindering of zelfs eliminatie van nucleaire wapens. In 1982 lanceerde hij de *Strategic Arms Reduction Talks* (START, voorheen het minder ambitieuze SALT) hetgeen het begin was van een reeks onderhandelingen met de Sovjets. Dit leidde in Europa tot het *Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty* (INF Treaty) in december 1987, waarmee al deze wapens werden geëlimineerd.

Reagan wilde een vergelijkbare zeer vergaande deal voor de long-range nucleaire wapens maar dat mislukte in eerste instantie omdat hij zijn *Strategic Defense Initiative* (SDI of ‘Star Wars’) niet wilde opgeven. Maar uiteindelijk kwam er onder zijn opvolger president George H.W. Bush toch een vergaande START-deal, voortbouwend op het fundament dat Reagan had gelegd.

Reaganomics

Op economisch gebied wist hij een einde te maken aan de malaise van de jaren zeventig met stagflatie en falend overheidsbeleid. Een krachtig aanbod-economisch beleid (*Reaganomics*) – in plaats van het traditionele Keynesiaanse model – met belastingverlagingen, deregulering en vrij baan voor de *Fed* onder Paul Volcker om de inflatie met drastische renteverhogingen de kop in te drukken, zwingelde de economie aan. Het bedrijfsleven kreeg weer lucht en ruimte om te expanderen, nieuwe producten en diensten te introduceren (innovatie en *creative destruction*), en banen te scheppen.

Een beleid gericht op bestrijding van protectionisme, stimulering van de vrijhandel en versterking van internationale organisaties (de *Washington Consensus*) betekende een gelijktijdige stimulans voor de wereldeconomie (hoewel een aantal concrete, praktische maatregelen haaks op dit beleid stonden).

Opgeruimd en geestig

Naast de geopolitieke en economische successen, en uiteraard mede daarop gebaseerd, bracht hij een breed gedragen gevoel van optimisme en vooruitgang terug. Na de smadelijke aftocht uit Vietnam, Watergate, en het aarzelend en richtingloos beleid van Jimmy Carter (met als dieptepunt de mislukte bevrijdingsactie van de gijzelaars in de Amerikaanse ambassade in Teheran) wist hij de positieve spirit, die eigenlijk zo typerend is voor de *American Way of Life*, weer terug te brengen. Zijn eigen opgeruimde aard, gevoel voor humor, en ervaring als acteur en publiek spreker zullen hierbij een grote rol gespeeld hebben. Hij werd niet voor niets *The Great Communicator* genoemd.

Al deze indrukwekkende, feitelijke verdiensten waren (en zijn) natuurlijk niet te verteren voor al die

Ronald Reagan was een fantastische president

criticasters uit vooral linkse hoek die hel en verdoemenis hadden voorspeld bij zijn aantreden. Omdat je ongelijk bekennen bepaald niet makkelijk is (dat geldt voor iedereen) moest men op zoek naar verklaringen en minder geslaagd of ronduit mislukt beleid.

De zoektocht naar verklaringen staat aan de basis van een aantal grote en grove misvattingen over Reagan. De gemeenschappelijke noemer is dat hij weliswaar een aantal grote successen heeft geboekt maar dat dit niet aan hem persoonlijk te danken is maar aan de mensen om hem heen. Dus zijns ondanks. Dit is ver bezijden de waarheid.

Uit de talrijke biografieën over Reagan, (auto)biografieën van mensen uit zijn directe omgeving (Casper Weinberger, Michael Deaver, George Shultz en Peter Robinson), en Reagans eigen autobiografie blijkt dat hij de belangrijke beslissingen *zelf* nam; niet zelden tegen het advies van zijn ministers en adviseurs in. Hij was heel duidelijk in wat hij wel en niet wilde, en aarzelde niet zijn wil op te leggen. Zijn besluiten wortelden in een aantal ijzeren conservatieve overtuigingen en het daaruit voortvloeiend besef van wat juist en niet juist is. *Common sense* en focus op de hoofdzaken zetten de toon.

Krachtig beleid

Een typerend voorbeeld al vroeg in zijn presidentschap is het beëindigen van de onwettige staking van de luchtverkeersleiders. Hij ontsloeg in één klap 11.000 stakers, die dit nooit hadden verwacht, en slaagde er toch in het systeem te laten blijven functioneren, onder meer door de inzet van militaire luchtverkeersleiders.

Een ander voorbeeld is de invasie van Grenada en de omverwerping van een (dreigend) marxistisch totalitair regime. Het gaat er hier niet om of u en ik het ermee eens zijn; het gaat erom dat Reagan krachtig op basis van eigen inzichten en overtuigingen het beleid bepaalde.

Nucleaire ontwapening

Een derde voorbeeld, van immens geopolitiek belang, zijn de jarenlange onderhandelingen met de Sovjet-Unie over nucleaire ontwapening. Hij en niemand anders bepaalde de inzet en de te volgen strategie. Hij weigerde *SDI* op te geven ondanks bijna universele kritiek en adviezen uit zijn naaste omgeving.

Een ander veel gehoord en eindeloos herkauwd geluid is dat Reagan lui was. Vanuit een bepaalde optiek zat daar wat in. Hij was zeker geen workaholic. Reguliere werkdagen in het Witte Huis eindigden niet zelden rond een uur of vijf, zes, en hij stelde een gezonde nachtrust op prijs.

Dat viel samen met een al even gezonde aversie tegen al te gedetailleerde, dikke rapporten en verslagen. Het ging hem om de grote lijn en de basisprincipes; de precieze uitwerking liet hij graag aan anderen over. Is dat voor een man in een dergelijke functie niet erg verstandig? Vergelijk dat eens met al die leiders die overwerkt en gestrest zijn omdat ze zich met veel te veel details bezighouden en

Ronald Reagan was een fantastische president

door de bomen het bos niet meer zien.

Uiteraard waren er ook wanprestaties en mislukkingen. De Iran-Contra Affaire was waarschijnlijk wel de grootste en vanwege het illegale karakter de meest pijnlijke. De *War on drugs* was ook geen succes en het begrotingstekort steeg meer dan de bedoeling en beloofd was (maar nu is de situatie veel slechter).

Verlangen

Als je kijkt naar de huidige situatie in de Amerikaanse maatschappij en politiek, en de twee presidentskandidaten die het opnieuw tegen elkaar gaan opnemen, kun je alleen maar hevig terugverlangen naar het presidentschap van Ronald Reagan. Beter gezegd: hopen dat er een nieuwe Ronald Reagan opstaat. En hopen dat ook die zich niet van de wijs laat brengen door de voorspelbare stortvloed aan negativiteit, *fake news* en hysterische oprispingen waarmee dat ongetwijfeld gepaard zal gaan.

Dr. **Ton Appels is econoom en publicist en auteur van **Pleidooi voor het Kapitalisme**.*

Wynia's Week wordt mogelijk gemaakt door de lezers, kijkers en luisteraars. [Bent u al donateur?](#) **Hartelijk dank!**